MOLENNIEUWS

nieuwsbrief van Molen De Hoop Zoetermeer
nummer 46 - september 2026

redactie: Cor Groen, molen@molendehoopzoetermeer.nl
kijk ook regelmatig op www.molendehoopzoetermeer.nl

Van de voorzitter

Onze een na laatste activiteit van dit jaar hebben wij achter de rug: Open Monumentendag. Onze molen, als een van de Old Five en een van de 18 monumenten, doet altijd mee. Wij willen laten zien dat de molen er voor alle Zoetermeerders is. Het is toch mooi dat vele organisaties meewerken aan deze jaarlijkse dag en veel monumenten te bezichtigen zijn. Voor ons was het weer een succes.

Wij hebben op haar verzoek afscheid genomen van een van onze vrijwilligers, Anneke.
Ook Petra, een van onze molengidsen, heeft ons moeten verlaten, om gezondheidsredenen. Anneke en Petra: heel veel dank voor jullie jarenlange inzet en betrokkenheid.

Onze oproep voor nieuwe aanwas voor ons team van vrijwilligers heeft succes gehad, want inmiddels is een nieuwe molengids aangesteld.

Ik wens u veel leesplezier en hoop dat wij u blijven zien op ook UW molen.

namens het bestuur,
Jacques Boonekamp (voorzitter)

Oud-molenaar Arie Harkes overleden

Op 8 september jl. is Arie Harkes, een van onze oud-molenaars, overleden op 79-jarige leeftijd.

Tijdens zijn opleiding tot vrijwillig molenaar bracht Arie ergens in 2008 of 2009 een bezoek aan de molen in combinatie met familiebezoek in Hazerswoude. In eerste instantie was zijn bezoek alleen om kennis op te doen over een korenmolen, maar al snel kwam hij vaker naar Zoetermeer. Het klikte met de toenmalige molenaar Maurice Pelle en na korte tijd werd Arie deel van het team.

Trouw kwam hij iedere week op dinsdag vanuit zijn woonplaats Bilthoven naar Zoetermeer. Weer of geen weer, hij was er altijd. Alleen voor vakantie sloeg hij wel eens een week over. Door zijn leeftijd en het fysieke werk dat hij altijd had gedaan, kreeg hij na verloop van tijd last van versleten heupen. Eerst werd een heup vervangen door een kunstheup en zodra het kon pakte hij het werk op de molen weer op. Enige tijd later was ook de tweede heup aan de beurt, maar ook na die operatie was hij snel weer present op de molen. Zijn verantwoordelijkheidsgevoel en betrokkenheid waren ongekend.
Enkele jaren later ontstonden er weer problemen met een kunstheup. Toen de arts vroeg wat hij zoal deed in het dagelijks leven, vertelde Arie over zijn werk op De Hoop. Toen de dokter hoorde dat dit werk gepaard ging met veel traplopen en sjouwen van zware zakken, verbood hij Arie min of meer om nog langer actief te blijven. Noodgedwongen moest hij in de loop van 2016 stoppen met zijn werk op de molen.

Nadat hij gestopt was, bleef Arie op afstand het wel en wee van de molen volgen. Via het Molen-Nieuws vernam hij wat er allemaal speelde op de molen. Meestal kwam er na het verschijnen van een nieuwe editie een enthousiaste reactie van Arie en zijn vrouw.

Bestuur, molenaars en vrijwilligers denken met dankbaarheid terug aan de inzet van Arie voor molen De Hoop. Wij wensen zijn kinderen, kleinkinderen en verdere familie veel sterkte de komende tijd.

Bart Dooren
molenaar Molen De Hoop

8 december Kaarsjesavond

Het einde van het jaar is alweer in zicht. Natuurlijk nemen wij ook weer deel aan de beroemde 'Kaarsjesavond' op **dinsdag 8 december van 19.00 tot 21.00 uur**.

We hebben de Kerstman gevraagd onze Molen weer te bezoeken. Kinderen mogen met hem een selfie maken!

Wij zorgen voor sfeervolle kerstmuziek, gratis warme drankjes met kerstkransjes en mandarijntjes. De winkel is dan ook geopend.

Komt u ook?

Onze molen in de rouwstand vanwege het overlijden van Arie

www.molendehoopzoetermeer.nl
www.facebook.com/molendehoopzoetermeer

Onderhoud van de molenstenen

Bij molen de Hoop willen we graag windgemalen meel van hoge kwaliteit produceren.
Onderhoud aan onze molenstenen is daarbij belangrijk voor een optimaal maalresultaat . Dit betekent naast het schoonhouden van het koppel, ook het regelmatig scherpen en opruwen van de stenen en het afstellen van de balans van de loper (de molensteen die door de molen wordt aangedreven).

Waarom is onderhoud belangrijk?

Molenstenen (zoals de bekende blauwe basaltlava) slijten door de constante wrijving. Dit is een beetje vergelijkbaar met het bot worden van een keukenmes. Wanneer de vijlkanten van de 'kerven' onvoldoende scherp zijn, of de bodemsels onvoldoende diep, pletten de stenen het graan in plaats van het te snijden. Dit levert bloem van mindere kwalitatief op en zorgt voor ongewenste warmteontwikkeling.

Hoe vaak is scherpen nodig?

Hoe vaak je blauwe basaltstenen moet scherpen (billen), hangt helemaal af van hoeveel ton (1000 kg.) graan er doorheen gaat. Gemiddeld moeten blauwe stenen na elke 75 tot 100 ton gemalen graan opnieuw worden gescherpt.

• De hoeveelheid graan (tonnage): Dit is de belangrijkste graadmeter. Bij een molen die veel maalt, is de grens van 75 tot 100 ton sneller bereikt dan bij een molen die alleen in het weekend draait. Sommige moderne kunststenen houden het langer vol (tot wel 400 ton), maar de natuurlijke blauwe basaltsteen slijt sneller en vraagt dus vaker om onderhoud.
• Het type graan: Harde graansoorten zoals baktarwe zorgen voor meer slijtage aan de maalbanen dan zachtere graansoorten of restproducten.
• Slijtage in millimeters: Bij gebruik en malen slijt een blauwe molensteen ongeveer 0,02 millimeter (20 micrometer) per ton gemalen tarwe. Na 80 ton zal onze steen dus naar schatting 1,5 mm afgesleten zijn.

Hoe merkt de molenaar dat het tijd is?

Een ervaren molenaar wacht meestal niet puur op de kalender, maar let op de volgende signalen:
1. Warmer meel: Als de stenen bot worden, gaan ze het graan pletten in plaats van snijden. Hierdoor stijgt de temperatuur van het meel, wat slecht is voor de bakkwaliteit.
2. Minder opbrengst: De molen maalt merkbaar minder kilo's per uur bij een gelijkmatige wind.
3. Meer kracht nodig: Het malen gaat als het ware stroever, de molen valt eerder van de gang.

Zelf aan de slag of uitbesteden?

Kleine klussen, zoals het reguliere schoonmaakwerk en afstellen, worden door de molenaars zelf gedaan. Voor het scherpen van de stenen schakelen we de hulp in van molensteenmaker Hans Titulaer.

Het scherpen van blauwe basaltstenen is een precies werkje. Blauwe stenen zijn hard maar bros, dus dit vraagt om geduld.
Dit zijn de stappen om blauwe molenstenen weer scherp te maken:

1. De stenen loshalen

• De kuip verwijderen: De kuip omsluit de twee molenstenen en moet eerst worden weggenomen.
• De loper lichten: De bovenste molensteen (de loper) wordt met een speciale kraan (de steenkraan) omhoog getild.
• Het maalbeeld bekijken: Nu kan bijvoorbeeld aan de breedte van de maalbaan (het vlak waar meel te zien is) worden beken welk deel van de steen moet worden gescherpt.
• Schoonmaken: De molenaar veeg en stofzuigt al het oude meel en graandelen weg van de stenen.

2. De stenen controleren

• Met een kaarsrechte lat (de rei) wordt het scherpsel bekeken.
• Nu is te zien welke delen van de steen te hoog zijn en eerst moeten worden vlakgemaakt.

3. Vlakken en opruwen

• Met schuurblokken en een speciale pneumatische hamer worden de hoge delen weggenomen tot de ligger weer vlak is.

4. De groeven (stralen) dieper maken

• De dieper gelegen delen (bodemsels) van het scherpsel voeren het meel af en brengen lucht tussen de stenen. Ze worden voorzichtig dieper uitgehakt met de hamer. De randen van deze groeven moeten loodrecht en vlijmscherp worden aan de ene zijde en langzaam oplopen aan de andere.
• Het patroon werkt als een schaar die de graankorrels straks openknipt. De molenaar voelt met zijn hand of de steen weer aanvoelt als een grove vijl.
• Met behulp van de steenkraan wordt de loper omgekeerd en bovenop de ligger gelegd. Dan wordt ook de loper gescherpt.

5. Het koppel weer opbouwen

• Schoonmaken: Al het steengruis en stof wordt heel zorgvuldig weggezogen.
• Terugleggen: De loper wordt weer voorzichtig op zijn plek gelaten en op de rijn gelegd.

6. Balanceren en proefmalen

• Balanceren: Zonder steenkuip wordt er met de molensteen gedraaid en de balans bekeken. Eventueel kan met meer of minder gewichtjes de balans worden verbeterd.

Bilmeel is het allereerste meel dat uit de molen komt direct nadat de molenstenen zijn gescherpt (gebild).
Tijdens het billen (het weghakken van stukjes steen met de bilhamer) springt er veel steengruis en steenstof los van de molenstenen. Hoewel de molenaar de stenen na de klus heel goed schoonveegt en blaast, blijft er altijd nog fijn steenstof achter in de kerven en groeven van de steen.
Wanneer de molen voor het eerst weer gaat draaien, schuurt het eerste graan de stenen definitief schoon. Dit levert meel op waar dat achtergebleven steenstof in zit. Dit gaat natuurlijk niet de winkel in.
Pas als de stenen een tijdje hebben gedraaid en al het gruis volledig is meegenomen, is de molensteen weer helemaal "schoongemalen".

Dit hele proces hebben Hans Titulaer en de molenaars Bart en Herman in juni doorlopen. We kunnen er weer voor een aantal jaren tegenaan!

Herman Polderman
Molenaar Molen de Hoop

Aanpassingen aan het proces van builen deel 3: Transportsysteem

In een vorige editie van MolenNieuws is aandacht besteed aan het verbeteren van de afvoer van de buil, door het aanbrengen van 3 afvoerpijpen en het verplaatsen van de buil naar de steenzolder. In dit artikel de volgende verbetering in het proces om het meel eenvoudiger en met minder fysieke inspanning in de buil te krijgen.

De wens was simpel: op de maalzolder een bak waarin het meel gestort kan worden en vervolgens “iets” wat ervoor zorgt dat het meel een zolder hoger in de buil komt.

Na wat speuren op internet kwamen we bij Nijborg Agri uit. Dit is een bedrijf wat o.a. is gespecialiseerd in het aanlegggen van voersystemen in stallen. Het eerste contact verliep plezierig en een vertegenwoordiger wilde graag de situatie in de molen bekijken om een oplossing op maat te bedenken. Belangrijkste uitgangspunt daarbij was dat de capaciteit van het transportsysteem ongeveer gelijk diende te zijn met de capaciteit van de buil. Als het transport teveel meel naar boven brengt loopt de buil over en bij te weinig meel wordt de capaciteit van de buil niet benut. Door te kijken hoelang de buil doet over het verwerken van een zak van 25 kg, kon de capaciteit op ca. 400 kg per uur bepaald worden.

Het idee werd verder uitgewerkt en voorzien van een prijskaartje. Na goedkeuring van het bestuur stonden op één van de heetste dagen van deze zomer om 7 uur ‘s morgens twee monteurs met alle benodigde spullen bij de molen. Het systeem bestaat uit allerlei standaard componenten die in elkaar gezet worden. Op de maalzolder een metalen vulbak, daaraan gekoppeld een buis die recht of met bochten op maat gemaakt werd. Aan de bovenzijde een motor en in de buis een spiraal die het meel als een schroef naar boven transport. Bij de uitloop van het systeem zorgt een losse PVC buis dat het meel in de buil stroomt. De mannen waren goed op elkaar ingespeeld en rond 11 uur was de montage klaar.

De week erop werd de elektra aangelegd met op beide zolders een schakelaar om de buil en het transportsysteem te bedienen. En toen kwam het spannende moment: werkt het ook in de praktijk wat op papier bedacht is. Het antwoord daarop is volmondig Ja! Het meel wat in de bak op de maalzolder gestort wordt, verdwijnt naar boven en loopt via de PVC buis in de buil. Gebleken is dat ook de capaciteit van transport en buil goed in evenwicht zijn. In het begin bleek dat er in de transport buis nog ca. 10 kg meel achterbleef, wat ongewenst is. Dit is later keurig opgelost door net na de vulbak een voorziening te maken om het systeem te kunnen aftappen.

Inmiddels is het systeem al verschillende keren met succes gebruikt. Het blijkt dat de doelstelling die vooraf was gesteld ruimschoots is gehaald: het builen van meel tot bloem verloopt nu een stuk efficiënter en met veel minder fysieke inspanning voor de molenaars.

Namens de molenaars daarom een groot dankjewel aan het bestuur! Het is fijn om te merken dat wanneer er voorstellen voor verbetering van de processen in de molen zijn, daar altijd een luisterend oor voor is en vervolgens budget beschikbaar wordt gezocht om de plannen te realiseren.

Wat nog rest is het maken van 3 drie RVS bakken die de bloem, griezen en zemelen onder de buil opvangen en in de houten pijpen brengen. Ook dient er op de maalzolder nog een nette vulbak op het transportsysteem gemaakt te worden. Dus: wordt vervolgd.

Bart Dooren
Molenaar Molen de Hoop

De monteurs van Nijborg Agri in aktie

De vulbak op de maalzolder en de gebogen buis met schroef naar de steenzolder.

De gebogen buis op de steenzolder, met PVC-uitloop maar de buil

Stichting Molen De Hoop is een ANBI, waardoor uw giften in principe aftrekbaar zijn voor de inkomstenbelasting.

Algemeen Nut Beogende Instelling
ANBI

Vorige uitgaven van onze nieuwsbrief MolenNieuws *zijn te bekijken en te downloaden via*
www.molendehoopzoetermeer.nl/molennieuws

Terugblik Open Monumentendag

Zaterdag 12 september was het weer zo ver! Molen de Hoop stond weer volop in de belangstelling.

Om 11.00 uur gingen de deuren open en kon Nationale Monumentendag in de Hoop van start. De pannenkoekenlucht rook je al van verre evenals de koffie.

De bezoekers stroomden binnen om de Molen op deze speciale dag aandacht te schenken. De vrijwilligers waren al vroeg aanwezig om de zelfgemaakte proeverijen te tonen aan het publiek, dat er heerlijk van kon smullen vergezeld van een kopje koffie. Eén vrijwilliger moest zelfs een aantal keren de heerlijke cakemixen bijmaken voor de enthousiaste klanten. Deze vielen heel goed in de smaak! Zoals gebruikelijk kon er ook weer het gewicht van een zakje meel worden geraden. Degene die na één uur het dichtst bij het echte gewicht was, ontving een compleet pannenkoekenpakket. De animo was dan ook erg groot.

Het bestuur en de vrijwilligers kijken terug op een zeer geslaagde, en gezellige Open Monumentendag met dank aan de vele Zoetermeerders die onze Molen zowel boven als beneden hebben bezocht op deze speciale dag.

De foto's laten u het gezellige sfeertje proeven!

Els Groenewegen-Wanders

Nieuwe molengids

Sinds enkele weken is ons team van vrijwilligers een nieuwe molengids rijker. Zijn naam is: Pieter van Teeffelen.
Hij wordt inmiddels ingewerkt, is zeer enthousiast en zal in oktober zeker de bezoekers op zijn eigen innemende manier kunnen vertellen over onze "Zoetermeerse trots".

Pieter voelt zich al helemaal thuis. Het bestuur wenst hem heel veel succes en hoopt op een fijne samenwerking.

Els Groenewegen-Wanders

Onze gezellige molenwinkel

is elke zaterdag geopend

van 11:00 tot 17:00 uur.

Het complete en actuele

assortiment vindt u op

www.molendehoopzoetermeer.nl/molenwinkel

KOOP LOKAAL
DE MOLEN STAAT CENTRAAL
MOLEN DE HOOP
ZOETERMEER

Kijk regelmatig op Facebook:

de laatste berichten
over onze molen leest u op

www.facebook.com/molendehoopzoetermeer

Gratis rondleidingen in de molen
op zaterdagmiddag tussen 13:00 en 16:00 uur,
afhankelijk van beschikbaarheid van molengidsen.

www.molendehoopzoetermeer.nl